

CATALUNYA SOCIAL

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: BAIX ST. PERE, 1, 3 i 5, BARCELONA APARTAT 273
TELEF. 1114

Al marge del Congrés Patronal de Vigo

Com Sant Pau, devem dir-vos a tots els que interveniu en la producció de la riquesa material, en l'activitat industrial que es la manifestació major de la manufactura moderna i que ha donat a Catalunya una superioritat per tots reconeguda: *no apagueu l'esperit*. Sense esperit no hi ha vida, el qui no té vida es mort; i una indústria sense vida resultaria morta. L'esperit es necessari per a la coexistència harmònica de tots els qui cooperen a la producció.

DR. TORRAS I BAGES

(De *L'esperit en el problema del treball*.)

EL QUE PASSA

ESPANYA ENDINS

Les Cors s'han tancat en el mateix moment en que el Ministre de Foment s'esforçava mes en que els seus projectes siguessin aprovats per les mateixes. A pesar d'això el Sr. Cierva no dimití, creant així una situació molt difícil al Ministeri. Tant difícil que en el precis moment en que escrivim sembla que el Sr. Allendesalazar haurà ja presentat la dimissió al Rei i s'haurà plantejat una crisi de difícil solució, si'l termini solució encara té en la política espanyola el valor que té arreu del mon.

El Ministre d'Hisenda abandona el Ministeri. El de Gracia i Justicia fa el mateix. Però ni el Sr. Argüelles ni el Sr. Piniés plantejen en realitat la crisi, doncs, no fan altra cosa que treure conseqüències de l'actitud inexplicable del Ministre de Foment.

A Barcelona segueixen els crims socials. A Madrid i altres ciutats d'Espanya també els mateixos han tacat els carrers de sang. I això que'l Ministre de la Governació ha dit que'l problema de Barcelona no és urgent!

Les qüestions de Tànger i del Marroc preocupen força a l'opinió pública. Nostra actuació al Marroc no passa de tenir un caracter eminentment militar, de conquesta, sense que per enlloc es veigi una política de colonització veritable. En cambi, la sang i'ls milions si vessen a desdir. Afortunadament el Vizconde de Eza, Ministre de la Guerra, ha desmentit categòricament que's pensés enviar mes soldats a l'Àfrica.

Tampoc el de Tànger segueix per bon camí. Els francesos i anglesos no respecten ni poc ni molt els nostres drets creats allí. I veurem com a la llarga acabarà tot això. No n'esperem res de bon, ja que som la part mes dèbil i la mes desorientada.

Ha comensat les seves tasques la VII Setmana municipal, a Barcelona. I Set anys que'ls nostres municipis manifesten llurs aspiracions de reconstitució, sense que un Govern s'hagi pres la molestia de recollir-les!

¿Com podem esperar ésser ara mes afortunats tal i com van les coses del Govern?

ESPANYA ENFORA

La crisi italiana s'ha resolt, després d'una lenta i difícil gestació, formant Govern el senyor Bonomi. El nou Gabinet comptarà amb l'apoi dels partits popular catòlic-socialista, democràtic, democràtic liberal i fins dels nacionalistes. I la tasca dels mateixos vindrà facilitada per un pactet entre facistes i comunistes, en el que prometen formalment respectar-se en llurs propagandes, encara que abstenint-se els segons de les acostumades propagandes antinacionals.

Lloyd George va publicar una carta adreçada al Sr. De Valera convidant-lo a una conferència per veure de trobar una solució a la qüestió irlandesa. L'oferiment no ha sigut acceptat pels *sinn-feiners*, i a hores d'ara el problema irlandès segueix tant malament com fa alguns mesos. Els atacs entre irlandesos i policia continuen, així com el *boicot* a les mercaderies d'Anglaterra, cosa que es veu que fereix fortament als anglesos, ara totjust mes necessitats que mai de mercats en tot el mon. De totes maneres, la conferència entre De Valera i'ls quefes del partit unionista del Sur, a última hora, fa néixer algunes esperances de pau i d'harmonia.

La vaga minaire s'ha acabat definitivament. ¡Ja era hora! En altre lloc ens en ocupem especialment.

La guerra segueix entre grecs i turcs. Els primers porten la de perdre, i potser en aquestes hores ja els sab greu no haver acceptat les proposicions fetes pels aliats per a posar fi a la qüestió. Els turcs han entrat a Ismidt i segueixen un camí triunfal afermantse encara com a poble independent, cosa que ja semblava descartada dins el mapa d'Europa.

Per fi el problema de l'Alta Silesia sembla per camí de solució. Ja uns i altres retiren les tropes d'ocupació com va ordenar la Comissió Interaliada.

Els russos volen consolidar el seu Estat a base de tractats amb els Estats per ells dits burgesos. França, per ara, no sembla volguer tenir-hi tractes de cap mena.

A Portugal s'ha celebrat el Congrés de les Ciències, en el qual han fet un bon paper els delegats espanyols.

ONESELF.

L'estrategia de l'enemic i els aspectes de la defensa

L'actual moment de la lluita social a casa nostra es caracteritzada per la seva simplicitat aparent i per la seva complexitat amagada.

Hi juguen en el fons molta diversitat de factors: factors d'ordre econòmic i, més principalment encara, d'ordre moral i d'ordre jurídic. L'aspecte més greu de la lluita és, potser, el fet de que aquests factors resten gairebé esfumats davant d'un altre factor, que ha vingut a apendre preponderància exorbitant: el factor *força*. Però força extralegal i anàrquica.

La lluita social ha esdevingut, amb això, una mena de *match* d'atletisme corpori. Podria ésser-ne símbol la recent lluita feral entre les dugues celebritats del dia: Carpentier i Demsey. I l'espectació del públic, favorable a l'un o l'altre dels dos grups atlètics, es troba concentrada tota en veure quin resistirà més i quantes unitats de temps durarà el conflicte entre una i altra violència, corejant i encoratjant amb aplaudiments alterns els cops d'efecte d'una i altra banda.

Davant d'aquest predomini exorbitant del factor *força*, els altres aspectes de la lluita, més pregons i més vitals, van desdibuixant-se. Val a dir: les altres posicions de defensa, sobre tot les d'ordre jurídic i les d'ordre moral, van desguarnint-se. Les reserves defensives es van escolant cap a la posició *violència*. Ben mirat és aquest fet no més un pas endavant en l'estrategia enemiga, que ja de molts anys anava desguarnint de defenses les posicions *dret* i *moral*, fent-les escolar cap a una posició més material: la posició *economia*. En resum, tàctica d'*afebliment de l'esperit*.

Tot això vol dir, en primer terme, que és l'enemic qui té la iniciativa. La lluita es desenrotlla en el front triat per ell; a casa seva. En el front, doncs, que li ofereix més avantatges; circumstància que torna doblement difícil la victòria.

Però, en segon terme, vol dir una altra cosa encara més greu, i és que al pas que anem, representa un triomf per a l'enemic fins la mateixa desfeta. Vençut i tot, tal com la lluita és avui portada, restarà ell vencedor. Vençut en el camp de la violència ma-

terial, serà vencedor en el camp de l'espiritualitat moral i jurídica; per tal com la força defensiva, anarquitzant-se, s'esmerça avui a expenses de l'espiritualitat, que va sortint de les seves posicions essencials i propies. Així, sigui el que es vulgui el resultat immediat de la present topada, el seu resultat final, amb la tàctica d'ara serà sempre una *desfeta de l'esperit*.

L'enemic porta en el present conflicte l'immens avantatge de l'unitat de front. Per a ell, situar la lluita en el terreny de la violència material i anàrquica és enfortir les seves posicions ètico-jurídiques; ja que, passant a vies de violència, no fa més que donar expressió pragmàtica a la seva concepció mecànica i materialista del Dret i de la Moral, injectant-nos, de passada, aquest criteri materialista i mecànic.

Es pot i es deu, en ocasions, respondre amb violència a la violència. Però, a la violència anàrquica mai el Cos-Societat deu respondre sino amb una violència *legal*, que es diu justícia. Llavors, sí, que també en el camp de la defensa es manté la unitat de front. Llavors l'organisme-societat, tot i combatut, no perd la iniciativa; ni és portat a un camp de lluita triat per l'enemic i aventatjós a ell; ni l'esmerçament ue la violència es fa a expenses de l'esperit. Llavors la moral, el dret i la força es compeneten i mutuament s'auxilien.

¡Alerta, gent d'ordre i de seny, a no desguarnir les defenses morals i jurídiques, enduts per una falsa confiança en procediments de violència extralegal! ¡Alerta, a no encomanar-nos, per el contacte amb l'enemic a casa seva, la malura d'esperit que ell porta dins, encomanadissa! ¡Alerta, a no confondre amb un *match* de feral campionat la funció vindicativa de la justícia!

Penso sincerament—i crec arribada l'hora de que tothom hi reflexioni—que si una forta revinguda d'Esperit no torna a vies de legalitat en el nostre poble l'exercici de la violència defensiva, càstig severíssim trobarà aquest en el mateix pecat fins a la tercera generació i més enllà de la quarta.

I qui tingui veu, que l'alcí fort per dir-ho.

J. M. LLOVERA.

A propòsit d'un Congrés

Patrons espanyols: ¡no apagueu l'esperit!

El Congrés Patronal de Vigo no ha estat, evidentment, a l'altura que les circumstàncies actuals exigeixen. Perque no ni ha prou amb que'ls patrons celebrin Congressos en defensa de llur classe social. Les que s'anomenen *clases directores* tenen l'obligació d'orientar la seva tasca cap a la defensa de la societat, i no cap a la defensa de la seva *classe* exclusivament.

l'l Congrés de Vigo no ha complert la seva missió d'orientar a totes les classes socials, cap a la reconstitució sencera de la societat.

En les seves conclusions s'hi nota desseguida l'absència d'idealisme. L'esperit no hi es. Als patrons del Congrés els ha semblat que atenuaven els mals socials només que amb dibuixar l'estructura d'unes poques institucions socials; i això evidentment no es prou, ni es lo essencial. L'enfilall de qüestions que en el seu article del número anterior proposava l'amic Rucabado, no foren tingudes en compte pel Congrés de Vigo, perque una bufada de materialisme ha fet cloure els ulls als patrons del Congrés.

Nosaltres creiem que noves estructuracions han de venir a substituir-ne d'altres, dins la societat, que aquestes son qüestions que Deu ha deixat a les disputes dels homes. Nosaltres, creiem, per exemple, que'l gremi es mort definitivament perque no s'adapta a les condicions de l'industria moderna. Però ¡vol dir aixó que per aquestes noves estructures ha de venir la pau, l'ordre intern, la justícia a la societat? No. Diu magistralment en Torras i Bages que «la qüestió del treball no es una qüestió de la materia, ja que la materia no te ni pot tenir qüestions, no pot discutir, i tota qüestió es espiritual».

I fins deixant de banda aquest aspecte, ni en la tria d'institucions va està encertat el Congrés de Vigo. Pendre com a tipo el sindicat únic i obligatori equival a no coneixer ni ço que es necessari per a la defensa propia.

Per lo tant, es cert, per desgracia, que'ls patrons de les Federacions Patronals Espanyoles han oblidat els seus deures com a *clases directores* de la societat; han menyspreuat el concurs d'elements que'ls podien infiltrar un raig de llum de l'esperit; han adoptat conclusions contra les que els catòlics-socials s'han pronunciat mil vegades; i han estat desencertats en escullir les institucions que fins com a classe social exclusivament podien defensar-los.

I devant de tot aixó ¡no'ns arribarem a convencer els catòlics de que les nostres assamblees socials que en el article anterior preconitzavem son absolutament necessaries?

Si de nosaltres no'n và una mica d'esperit cap a les qüestions socials ¡de qui ni anirà?

Josep M. GICH.

Llum i tenebres

A l'infern hi ha un gran enrenou. El rei de les tenebres ha cridat els seus vasalls. Els dimonis acuden a la crida. L'enemic de l'home seu en cadira de foc i als seus peus es retorcen serps verinoses. Els ulls son roents com dues brases enceses i el cabell llustrós li cau damunt de les espatlles com una cascada de foc. Un rat penat vola a l'entorn del seu tron. Bramula com una fera mal ferida i el seu crit esferidor retronny sota les voltes recremades de l'infern.

Escolteu, fidels vasalls. D'ençà que la gue-

rra es acabada no cauen tantes ànimes al foc etern. La mort deu tenir la dalla oscada de tant fer-la brandar. Cal que el mes intel·ligent de vosaltres vagi a la terra a temptar amb mes feresa els homes, a perturbar la pau, a combatre la virtut, a perseguir la gent malestruga que ens arrabassa les ànimes que serien nostres. Vui que em porteu noves de la terra, car em plau saber si cal que siguin mes fortes les nostres escomeses. L'home, aquest tros de fang plè de vanitat i d'ambició ha d'esser esclau meu.

Senyor, digué un dels dimonis que escoltava boca-badat les paraules del rei de les tenebres, deixeu-me anar a la terra i restareu

satisfet de mi. Jo se dir a cau d'orella paraules dolces, temptadores, plenes de suavitat; jo desvetllo passions i desigs de cobejança i faix naixer inquietuds i dubtes.

Sigues, doncs, tu el meu missatger.

El dimoni en sentir aquestes paraules udolà com un llop famolenc i es retorçà com un serpent.

A mitja nit, ressonà vibrant el cant del gall, com un toc de clari, i el dimoni sorgí sobtadament de la terra omplint els camps de roges resplandors. Les flors camperoles per no veure'l es varen cloure i les estrelles que brillaven intensament enllà de l'infinit, demanaren al vent que empenyes fortament els núvols per tal que restés embolcallada la terra. El dimoni caminava a pleret, entregat a fongles cogitacions. Els arbres s'estremiren de por i les fonts s'estruncaren. El seguia una corrua de serpents i de gripaus xiuladors.

Els grills que cantaven monotonament sota el brill de les estrelles, s'amagaven bardissos endins.

Quan clarejava, el dimoni arribà a la ciutat que anava a poc a poc deixondint-se.

Passaren frec a frec d'ell un estol de joves, de rostre esgrogueit, que anaven a dormir a la mateixa hora que els obrers recomençaven la feina. El dimoni somrigué.

Observà la gent que transitaven pels carrers, especialment les dones i somrigué altra vegada. S'aturà davant de les llibreries i dels quioscos de diaris i en els seus llavis molsuts hi tornà a florir el somris.

Visità les cases dels rics i la dels pobres, les fàbriques, els tallers, i no deixà mai de somriure. La seva rialla fou mes sarcàstica quan es trobà a les sales d'espectacles, atacades de gent. Passà la nit divertint-se a les sales de joc. Es befava dels que jugaven i es divertia empobrint els que tenien mes sed de riqueses. En sortir al carrer veié un home que escometia a un altre home a trets. Escoltà els comentaris que feia la gent, i feu una gran riallada.

L'endemà desaparegué molt satisfet del seu viatge.

En veure'l, el rei de les tenebres, li digué: per què has tornat tan aviat?

—Senyor, la meua presència no era necessària. Amb els companys que tenim escampats per la terra ja n'hi ha prou per apartar els homes del camí del bé. Els meus companys passen el temps dormint. No havem d'esforçar-nos gaire per a atènyer bons servidors. La terra es plena de maldat. Els homes son dominats per l'ambició i l'egoïsme. Les

dones van quasi nues, i quan elles passen pels carrers, els cors son tempestejats per folles passions. Es publiquen llibres i revistes immorals que son l'aliment espiritual de la joventut. A les sales d'espectacles s'hi diuen les grolleries mes grans, i les senyores riuen. Es projecten pel·lícules, en les quals s'hi fa gairebé l'apologia de l'adulteri i les mares hi porten les seves filles. Les cases de joc son plenes de senyors que haurien de donar bon exemple, i es juguen el patrimoni dels fills.

Damunt de la terra hi plana un sensualisme enbrutidor. Hi ha una lluita encesa entre l'obrer i el patró. Es mata per fer un bé a la societat. La humanitat s'ha dividit en dos grups: en bons i dolents, però cadascú escollé el grup que mes li plau. No es una selecció: es una coincidència de procediments.

—Però els rics, diu el rei de les tenebres, deuen donar molts diners per evitar aquests mals.

—No; no donen res. Hi ha unes quantes persones de bona fe que treballen coratjosament i ens fan la guerra, però no son ajudats. Els nostres amics tenen grans diaris, i en canvi ells, no tenen gairebé premsa. Els rics no han fet altra cosa que organitzar festes benèfiques.

Si aquesta gent que treballa fossin ajudats pels rics ens arrabassarien moltes ànimes, però no temen que ho facin, car molts d'ells no comprenen la caritat quan aquesta no es fa pública.

—Molt bé, estic satisfet del teu viatge.

—Merces, senyor. Ja sabeu que estic disposat a treballar per la vostra gloria.

—Creus, doncs, que no cal combatre l'home amb noves armes?

—No; ell mateix se suïcida.

Els dimonis que havien oït les paraules del seu company es posaren a dansar follament. Corrien çà i enllà fent crits de joia. Les ànimes damnades sentiren un gran espaioriment. Un damnat que havia estat pastor va creure que s'acostava una llopada famolenta i un altre que era mariner va creure que el mon bramulava frestegament.

Era tanta la cridoria, que el rei de les tenebres, imposà silenci. Els dimonis callaren. Un damnat preguntà: que teniu que així crideu i feu tanta fressa?

—La terra és nostra, respongué el dimoni.

—Però no sabeu que la misericòrdia de Deu es molt gran!

—Qui bene amat, bene castigat, exclamà un altre damnat que sabia molta doctrina però que l'havia perdut l'avaricia. Cert que Deu es misericordiós, però és just.

Si no castigues els dolents i premiés els bons, Deu no seria justicier. Jo em trobo en aquesta però lluny de la llum, perquè els pecats m'hi han portat. Si hagués obrat bé, Deu m'hauria premiat amb la gloria del cel. Em planyo de la meua sort, però reconec que Deu es just i misericordiós.

Cada vegada que ressonà sota les voltes de l'infern el nom de Deu, els dimonis caigueren de genolls en terra.

De sobte ent els aires vibrà una veu dolça

com el remoreig d'una font. Els dimonis es miraren astorats. Era l'Àngel de la guarda que deia: no us vanteu de la vostra obra, car és més fort l'amor que l'odi. L'home ha prevaricat, però pot salvar-se. El penediment obra les portes del cel. El rei de les tenebres caigué aplanat, retut, damunt del foc turmentador i el rat penat seguí volant sinestrament a l'entorn del seu tron flamíger.

CIVERA.

ELS LLIBRES NOUS

PREGUEM ALS AUTORS I ALS EDITORS QUE VULGUIN QUE DONEM COMPTE DE L'APARICIÓ DE LLURS LLIBRES EN AQUESTA SECCIÓ, QUE ENS REMETIN UN EXEMPLAR.

EL IMPUESTO SOBRE LA RENTA Y SU APLICACION EN LA REPUBLICA ARGENTINA.

Tesis premiada por la Facultad de Derecho y Ciencias Sociales de Buenos Aires, por Atilio Dell'Oro Maini.—Buenos Aires.—Est. Gráfico A. de Martino, Rivadavia, 1529.—1920.

Segurament en la hora actual no hi ha tema més interessant des del punt de vista financer que el de l'impost sobre la renda. Per a arribar a establir la aplicabilitat de la reforma del sistema tributari, el seu alçanc i les modalitats característiques, s'ha d'examinar en sa base els principis doctrinals, i analitzar els fets en que han plasmat els mateixos.

Estudia l'autor l'impost sobre la renda desde el triple punt de vista, de la doctrina, de la historia i de la legislació comparades i la seva aplicació pràctica al règim impositiu argentí, dividint d'aquesta faisc en tres parts el seu treball.

I.—L'impost sobre la renda en la moderna doctrina tributaria.

II.—L'història sobre la renda en la història i legislació estrangera.

III.—L'impost sobre la renda en sa aplicació a la República Argentina.

En la primera, mantenint-se estrictament dintre del terreny doctrinal propi del sistema, explica resoltament els principis que informen la matèria i que donen al impost sobre la renda les seves especials característiques en quant al criteri en que es funda, al mètode amb que s'apli-

ca i la funció social que li correspon segons les circumstàncies.

En la segona part relata la experiència dels demés països. Sense extendres ni en els remots i duptosos orígens en que alguns autors volen arrelar aquest impost dedica la seva atenció a la pràctica de les diverses legislacions positives. L'estudi d'aquest punt revesteix singular importància per a aquells països que es troven abocats a una seria reforma del seu règim tributari: la història i la legislació financiera no poden oferir en aquest sentit una lliçó més exemplar. Per a fer-la més eficient, l'autor ha tractat d'obtenir una informació la més completa possible, sobre la utilització i consolidació d'aquest sistema baix la pressió de les necessitats de la guerra en les principals nacions.

En la tercera part, estudia l'autor l'aplicabilitat d'aquest impost en la República Argentina, analitzant el caire econòmic, financer i constitucional.

El problema capital de la teoria tributaria es la determinació de la capacitat contributiva, tot lo demés no es sino un medi de realitzar-la, que bepodem anomenar tècnica i execució.

El coneixement i pràctica actuació de la mateixa idea de capacitat estan vinculats íntimament amb el concepte de l'impost, en quan aquest significa una normal relació jurídica entre l'individu i l'Estat.

L'autor treu com a conclusió de la seva voluminosa i meritoria obra que l'impost sobre la renda no pot ni deu esser una mesura aïllada, sino un element dintre d'un plan més vast i fonamental de política social i econòmica. Solsament així i per aquest camí, es podrà arribar al definitiu i permanent sanejament de les finances d'un Estat, condició indispensable de la vida i prosperitat del mateix, i s'haurà complert la realització d'un programa que reclama l'organització econòmica i financiera i exigeix la justícia social imperosament.

ULIANICH.

Aigua fresca

Per vies que son providencials vé a nos-
tres mans un llibre, un volumet en 16^{au}, pu-
blicat fa trenta anys a Barcelona, tan fora
del mercat que fins l'havia oblidat son edi-
tor. L'hem llegit com l'assedegat beu l'aigua
fresca. Ens hi hem recreat en trobant for-
mulada i suscrita per autoritat eminentís-
sima la doctrina pressentida, que la realitat
ens feia endevinar com la veritable. Es
El Patró (1), opuscle escrit per Carles Périn
professor de Lovaina, mestre cristianissim,
mestre injustament oblidat en els anys ac-
tuals, en que tants sociòlegs entenen l'*Ins-
taurare omnia in Christo* batejant tot el que
troben a plaça, ni que sigui el bolxevisme.

L'autor insigne de *Les lleis de la societat
cristiana* (2), va trobar per la obreta de que
es tracta un traductor digne d'ell i d'aques-
ta: el Dr. Pou i Ordinas, catedràtic d'Econo-
mia de la nostra Universitat, amic personal,
segons declara, del llavors ja jubilat colega
seu de l'Universitat catòlica dels belgues. Va
fer quelcòm mes que trelladar-la, va escriu-
rer un pròleg que es un dels fragments de
mes seny que jo he llegit, i que mereix pe-
sar-se en qualsevol recull de textos socials de
l'escola catalana. Demuestra possehir tres co-
ses: esperit cristià, sentit veritable del pro-
blema,—exactament el mateix llavors que
ara, sino que ara es mes greu,—i comprensió
de l'autor i de sa ensenyança.

Res tan a propòsit, cap lliçó tan oportuna
com la del qui vegé que l'axa del mon eco-
nòmic i social, ara com en temps dels gre-
mis, es el patró, i que, com havia vist ja Le
Play, i com abans qu'ells, havia vist Balmes,
en el patró havia de concentrar-se l'atenció
dels reformadors socials. No tinc de fer jo
avui mes que copiar alguns paragrafs. Es
veurà de quina manera concorden amb la
substancia de l'obra i de son intel·ligent prò-
leg, les observacions que la experiència dia-
ria suggereix a l'autor del present article.
Em permeto sols subratllar les frases d'espe-
cial valor.

«En aquesta obra de salvació de la societat,

diu el Dr. Pou i Ordinas, s'ha de donar lloc
preeminent al patró, aixís per la posició su-
perior que ocupa a les indústries, que el co-
loca en estat de coneixer mellor que ningú
ses necessitats, els mijans de remeiar-les i li
confereix el poder d'aplicar-les, com per ésser
el primer interessat en el restabliment
de les condicions normals del treball».

«Una vegada convençut el patró,—diu mes
avall,—de la legitimitat de ses funcions en
l'organisme de la producció, del dret que as-
sisteix a la seva autoritat i de l'utilitat dels
serveis que presta a la classe obrera i coneixent
oi més el caracter de la guerra que a
les institucions actuals del treball té declara-
rada la Revolució, i la suma de les demoli-
cions que ha escrit en son programa, de les
quals cap de les institucions vigentes a la
societat surt lliurada, comprendrà en tota sa
extensió el deure que brolla enèrgic de sa
actual situació, i si no vol fer-se còmplice
quan menys indirectament, per sa pas-
sivitat, de les empreses de subversió econò-
mica que s'estàn tramant, escoltarà la veu
de sa consciència cristiana i no vacilarà en
afrontar les dificultats i perills de la lluita,
de la qual ha de resultar la salvació o la
ruïna dels pobles contemporanis».

L'index es prou explícit i conté d'una ma-
nera abreviada en els títuls dels capítuls, la
orientació de l'autor. Com que haurèm de
tornar-hi la semana entrant, per avui ens li-
mitem a reportar la taula: sos enunciats son
prou expressius i prou insinuadors.

«Cap. I.—Com s'ens presenta la qüestió
del patró.—Cap. II.—De la funció del patró
en el treball.—Cap. III.—De la solidaritat na-
tural qu'existeix entre el patró i l'obrer.—
Cap. IV.—Com el socialisme, que estableix
el principi de l'antagonisme entre el patró i
l'obrer, reclama la supressió del patró.—
Cap. V.—Sempre hi han hagut patrons i mai
deixarà d'haver-ni.—Cap. VI.—De com les
funcions que el patró desempenya en la so-
cietat li imposen deures.—Cap. VII.—De la
situació del patró en el present estat de les
coses.—Cap. VIII.—De les responsabilitats
que incumbeixen al patró en qualsevol orga-
nització del treball i particularment en la
present situació del mon industrial.—Capí-
tol IX.—Caràcters generals de les obres de
patronat.—Cap. X.—De les necessitats de la
vida obrera amb les quals hauràn de corres-
pondres les diverses obres del patronat.—
Cap. XI.—De quina manera, per a que el
patronat abasti tota sa eficàcia, es precis
unir, a l'associació professional o corporació
cristiana, el patró amb els obrers.—Cap. XII.
—L'associació entre els patrons es necessaria

(1) El Patrono, sus funciones, deberes y responsabili-
dades, por Carles Perin, trad. al español, por D. Anto-
nio Pou y Ordinas, 176 páginas. Barcelona, Imprenta de
Subirana Hermanos, 1891.

(2) Encara es *intra commercium* la edició castellana
de 1876, traduïda per D. Francisco Morera i publicada
per la casa Brusi. 2 vols. de 350 pàgs. Imprenta del
«Diario de Barcelona».

per a que sos deures es compleixin en tota sa extensió.—Cap. XIII.—Es precis obrar.»

L'article següent el dedicarem doncs a aquesta obreta, que voldriem veure retra-

duida, posada en català i degudament comentada,... i a la butxaca de tots els patrons de Catalunya.

R. RUCABADO.

El treball i la Constitució de Polònia

La Constitució de la República Polonesa, aprovada per la Dieta polaca, el dia 17 de Març darrer, conté un cert nombre de clàusules relatives a la protecció del Treball, fortament interessants, ja que fins ara els Còdics polítics fonamentals (excepte els de Rússia, i Hongria), no acostumaven a ocupar-se d'aquestes qüestions.

La major part d'aquests articles són inspirats en la part XIII del Tractat de pau de Versalles, i en la Convenció Internacional de Berna, de 1906, i van mes enllà que molts extrems del projecte de Washington.

Heu's aquí una part de les disposicions de la Constitució:

«El treball es la principal font de riquesa de la República, i deu esser protegida per l'Estat. Tot ciutadà té dret a la protecció del seu treball per part de l'Estat, i en cas d'atur forçós, de malaltia o d'accident, té dret al segur social establert per lleis especials.

Lleis especials reglaran la protecció de les dones i dels nois, especialment durant la maternitat, i prohibiran l'empleu de nois menors de 15 anys en tot treball remunerat. (Art. de 103 de la Constitució).

Així mateix queda privat el treball de nit a les dones i adolescents, i a aquests sempre durant l'edat escolar. (Art. 103).

Al costat de les llibertats municipals que disfruten les unitats territorials, una llei especial establirà un self-governement econòmic de les esferes particulars de la vida econòmica, especialment les Cambres d'agricultura, indústria, oficis, treball assalariat, etc., tot unificat en una Cambra general de l'Economia nacional. Les lleis fixaran la col·laboració d'aquests òrgans amb les autoritats de l'Estat, en la direcció de la vida econòmica i en les iniciatives legislatives. (Art. 68 de la Constitució).

La vaga negra

La solució blanca

Anomenem blanca la solució donada a la vaga dels minaires anglesos perquè ha vingut sense violències i com si no hi hagués vencedors ni vençuts.

L'han perduda els obrers; però tampoc l'han guanyada els patrons, perquè si be han imposat els jornals i ebaixats, cosa que els obrers no volien admetre, se'ls ha obligat als patrons a un repartiment de beneficis, que ha donat peu a Lloyd George per a dir que la solució acceptada per patrons i obrers es un avenç cap a la pau social i l'aplicació més científica i encertada del principi de la cooparticipació de beneficis, que servirà de pauta pel successiu.

Heu's aquí l'arranjament d'aquesta vaga que ha durat tres mesos i ha deixat escurades les caixes de resistència dels miners i quasi buides moltes d'altres.

Els jornals seran els mateixos de l'any 1914 augmentats amb un 20 per 100, progressivament, fins a Setembre.

Pagats els jornals dels obrers i les despeses d'indústria, els patrons tindran dret a un benefici equivalent al 17 per 100 del import dels jornals.

Del benefici restant, si n'hi ha, els patrons se'n cobraran altre 17 per 100 i els obrers s'en repartiran el 83 per 100.

El govern prorrogarà fins a dit mes de Setembre la subvenció de deu milions de lliures. Res d'abonament de jornals perduts, ni res de rencunies i venjances.

Per aixó es tan gran Anglaterra.

LA CORRECCIÓ DE L'INCORRECTGIBLE

—Ara faràn la censura del cine.

—Si, diu que no es podràn representar més de deu crims per sessió.

Impressions de Lourdes

Records d'un pelegrí

Per la premsa diària s'hauràn assabentat els lectors de l'èxit assolit per la VI Pelegrinació de la Hospitalitat de Nostra Dona de Lourdes, de Barcelona.

Ha sigut un èxit el gros nombre de malalts conduïts al peu de la Verge (120); el de pelegrins (quasi bé 2.000); la organització, inmillorable; els actes tots del romiatge; els viatges d'anada i tornada; la estada a Lourdes...

* * *

El lloc que escullí la Verge Maria per manifestar-se al món, a mitjans del passat segle, fou tan adequat, que fa creure en una especial disposició de la providència de Deu per a preparar-lo. És al peu d'una estribació llunyana del Canigó, que de tots indrets es obiradora; en una vall florida encatifada de vert i curulla d'arbredes plenes d'ocells que hi canten; a la vora d'un riu, el Gave, d'aigües simbòliques i pures.

I la donzella a la qual la Verge s'aparegué el dia 11 de Febrer de l'any 1858, per primera vegada, i fins 18 vegades més en el transcurs de poc temps, Bernardeta Soubirons, humil pastoreta de l'antic poblet de Lourdes (convertit per un de tants prodigis marians en hermosa ciutat), un tipu ideal de candor i sencillesa.

El lloc i la donzella, l'escenari i l'actora, quant bellament es fonen i complementen!

I hom es diu, bo i contemplant l'escenari i refent l'escena de les aparicions: verament sols aquí podia mostrar-se personalment la Verge Maria i solament una donzella pura, encarnació de l'innocència, podia ésser testimoni vivent de la visita de la divinal Senyora.

No hi ha catòlic il·lustrat que no sàpiga l'història de aquest Santuari, ni pot haver-hi home de criteri clar i serè que en coneixer aquesta història i en presenciar els fets miraculosos de Lourdes, no confessi que tot allò es obra de Deu.

Es humanament inconcebible que l'afirmació d'una pobra pastoreta, sense mes coneixements que els ordinaris en una família cristiana humil pugui produir les meravelles d'art i de fe que allí s'admiren i, mes que tot, els prodigis, ja sens nombre, de curacions portentoses, rigurosament i científicament estudiades i constatades per tècnics eminents i imparcials.

* * *

Tot-hom ens preguntà ansiosament en arribar de Lourdes: ¿Heu vist miracles? I aquesta serà també, sens dubte, la pregunta del bon lector.

Sí, hem vist miracles! Apart d'algunes curacions meravelloses, hem vist el gran miracle de la resurrecció de la fe en plè segle de l'apostassia.

Hem vist com les multituds de tota llengua i de tots els desigs de Nostra Dona de Lourdes quan demanava per tres cops a la Bernardeta que es fes penitència.

Hem vist com les multituds de tota llengua i nació i de totes les classes socials, s'emmenen a Lourdes i es postren als peus de la Verge, satisfent així els desigs de que fossin moltes les persones que la visitin en aquell lloc escollit per Ella.

A Lourdes hem vist un nou món.

A Lourdes hem vist i fruit el món de la sfe, el món cristià rediviu, de fe esplendent, de caritat ardenta, de esperança inefable.

A Lourdes ens hem trobat germans corals de persones les mes diverses amb les quals dialogaven els cors quan les llengües no

s'entenien. En aquella Babel de races hem vist que un sol llenguatge es produïa espontani i clar: el llenguatge de Crist que ho omplia tot de llum i d'amor. Parlaven els ulls, parlaven les mans, parlaven les canturies, parlaven els entusiasmes, parlaven els cors, com abans deia.

* * *

¡Quines coses tan belles i meravelloses hem vist a Lourdes, lectors estimats!

La pelegrinació de París, presidida pel Cardenal Dubois, composta d'obriers de tota classe, de valiosos elements de tots els estaments socials.

La peregrinació bretona, plena d'esperit migeval, la fe de les Creuades, robusta, senzilla, apassionada.

La pelegrinació belga, ferventa, infadigable, corprenedora.

I entre aquestes masses de romeus organitzats, mils altres vinguts de tots els indrets del mon, devots, ateus...

I hem vist adorat i acompanyat al Santíssim Sagrament com en cap lloc del mon; i hem vist pregar-li com si es pregués al pare i al germà, amb un filial amor, amb una plena confiança, tal volta amb una santa imperitència...

I hem vist més encara: hem vist i hem oït al poble, arborat d'amor, claman a Deu i a la Verge per la curació dels malalts, com deuria clamar a Deu el poble israelita en les seves grans necessitats. I hem vist als prelats en oració com Moysés amb els braços estesos, i als fidels posar el front arran de la pols de la terra demanant misericòrdia...

* * *

Tot aixó sols pot veure's ara a Lourdes. A Lourdes que, per singularíssima i adorable disposició de la Divina Providencia, es avui

dia, la nova terra de promissió, el forn de fe, el paraís marià, l'avantsala del Cel en una terra que, per culpa de tots, sembla un infern.

Als peus de la Verge de Lourdes, a la Cova de Massabielle, es resolen senzillament, els anomenats problemes socials, per un esclat de virtuts i un abraç de germanó.

I al cap i a la fi, solsament n'hi ha un de problema social: el produït pel desplaçament de la societat de les seves bases formals, mes ben dit, de la base religiosa.

A Lourdes es la maetixa Verge que treballa per tornar el mon als peus de Crist.

¡Aneu-hi i ho veureu!

J. J. C.

L'Institut de Reformas Socials

Altra volta els socialistes

Altra volta els socialistes s'han imposat en el sí del I. R. S. impedint que els Sindicats Catòlics tinguin la representació de minoria en l'Institut.

Els membres del mateix han cedit, com sempre, als afalacs i amenaces dels socialistes, desoïnt les raons del Sr. Martín Alvarez el qual davant d'aixó, ha elevat un recurs al Ministre del Treball amb el seu vot particular respecte a aquesta qüestió, fent avinent la necessitat de que a les properes eleccions de vocals obrers del I. R. S. sigui respectat el dret de representació de les minories, que es el ver esperit de la llei.

Contra aquestes baixes maniobres dels socialistes estan protestant els Sindicats i Federacions de obrers catòlics, a la protesta dels quals unim amb molt de gust la nostra.

D'ací d'allà

Ha caigut a les nostres mans un número de «El Comunista» orgue del partit espanyol adherit a la Tercera Internacional, i certament que si aquesta premsa no sigués perillosa per les seves exaltacions, caldria el subvencionar-la per distracció amena i divertida.

Nosaltres que desde que llegim «El Comunista» ens em sentits professionals de la idea, bons conseqüents, no volem el plaer de riure per nosaltres sols i el portarem al comú (compte caixiste!).

Aquí va un retall: «El marxisme es la consideració científica de tot ocórrer en el món humà com un succés natural, en oposició al modo de consideració fanàtic i ideològic».

Bé, vostres ho han entés aixó? Puix està dirigit a les masses obreres que ells diuen que a la nostra terra son ignorants.

Vaja, que si aixó es el marxisme n'hi ha per marxar corre-cuita.

Aquesta setmana passada s'havia de celebrar la vista d'una causa contra el Noi del Sucre i es va haver de suspendre (es la tercera vegada) perquè l'advocat, el company Companys, no va venir a Barcelona.

Sense comentaris pot anar aixó.

A Moscou la fam se'ls menja. Les darres noves son que en quatre dies als ciutadans de la serie A (que son els obrers) els han donat una lliura i mitja de pa.

Res, que els han fet dur la lliura... i mitja durant quatre dies a aquesta pobra gent que ja fant més que numerar-los com els guardies de seguretat: ja els posson en series a tall de rodets de fil, i troques de cotó.

No hi ha dubte que nosaltres ens tornem domingueros, perquè no hi ha número que no li fem l'article a Don Marcelino.

Avui parlarem de la contesta que a la cè-

lebre carta invitant les extremes esquerres a la unió, li han fet els comunistes.

En poques paraules li han dit que ne s'uneixen a ell perquè es un bon burgès.

Si el nom ja s'ho porta: Esteve, Mariane, Marcelinu... Ara que aquest darrer ens sembla més aviat el d'un criat de casa bona.

Encara que nosaltres estem allunyats de tota política i eh que ens deixen fer un xiste a base de les crisis ministerials?

A Italia, on també aquests dies han estat de muda, a en Giolitti l'ha substituït en la presidència del Consell el senyor Bonomi.

L'Estat espanyol està fen unes setmanes de crisi perpetua, però no eficaç.

¿Vostres no veuen el xiste?

¿Anem a fer-lo? Doncs som-hi.

¿Perquè no ens podem dà el pisto de tení a la presidència

ja que no un home ciència

un bonomi?

A València la policia ha detingut uns patrons que recollien firmes perquè lliberessin un sindicaliste perillós.

Després s'ha sabut que estaven desenganyats de la vida.

Algunes vegades si llegiu la premsa en trovareu de crespes.

Veieu el que deia un diari com a nota interessant al dar compte del darrer Consell de Ministres:

«El Ministre de Foment no duia la càrtera perquè havia estat a esmorzar a casa d'uns amics».

¡Vaja uns aprofitats! Ara si que es podria alló de «Qué amigos tienes Don Juan».

**Aquest número ha
passat per la censura**

NOTICIARI

—El Patronat de l'Escola Industrial anuncia exercicis d'oposició a dues places corresponents a les assignatures del tercer any d'estudis de l'Escola de Directors d'Indústries Mecàniques.

En època oportuna es farà pública la constitució del Tribunal, al qual correspondrà, a més a més del programa d'exercicis, la llur reglamentació.

—El Sindicat Barceloní de l'Agulla, celebrà solemniament el final de curs de les classes de tall i literatura que subvenciona la Lliga d'Acció Catòlica de la Dona, amb missa de Comunió i una formosa vetllada en l'estatge del Sindicat.

—A l'Institut de Cultura i Biblioteca Popular per a la Dona, tingué lloc l'acte de clausura del curs de 1920-21. A les deu del matí, se celebrà una missa cantada a la capella forana de la Casa de Misericòrdia; a les onze, sessió de clausura a la sala d'actes del propi Institut, procedint-se a la distribució de les matrícules i diplomes d'honor.

—Els avenços dels enginyers agrònoms quefes de Seccions provincials, respecte a les cullites d'enguany, donen com a probables les xifres següents: blat, 37.203,087 quintas mètriques; 19.364,886 de ordi; 6.833,141 de segolós, i 4.766,829 d'avena. Aquesta cullita resulta pitjor que la de l'any passat, que va ésser mitjana.

—Ha originat vives protestes de molts llocs d'Espanya, el que el Govern no deixés votat el projecte de llei de Cases a bon preu, ans de tancar les Corts. Amb un parell d'hores podia fer-ho si s'ho hagués proposat.

—L'Oficina d l'Institut Internacional d'Agricultura, de Roma, fa present que les collites de blat i sègol, actuals, asseguruen el proveïment mundial fins a cap d'any.

—La devallada.—Segons estadístiques oficials darrerament publicades, al primer trimestre d'enguany s'han importat mercaderies per valor de 514 milions de pessetes, i s'han exportat per valor de 252 milions. La baixa d'exportació es de 104 milions i l'alça de les importacions puja quasibé igual. Les xifres son prou eloqüents per a comentar-les.

—Les Escoles gratuïtes diurnes i nocturnes per a nens i adults, que l'Associació Escoles Catòliques per a Fills d'Obrers té establertes a les barriades de Sans i Horta, celebraran els exàmens de fi de curs, demostrant-se en aitals actes els fruits abundosos d'aquestes exemplars escoles.

—El Centre Catòlic de Granollers ha publicat un elegant cartell convidant al «Certamen Literari Catòlic-Social» que ha organitzat per a la propera festa major de dita florent població. El temari es força interessant i'ls premis ben apreciabls.

—L'Oficina Internacional del Treball, que dirigeix Albert Thomas, havia sotmès a l'aprobató de diferents Estats un projecte de Conveni respecte a la jornada de vuit hores, preparat a la Conferència del Treball, de Washington. La Cambra dels Comuns d'Anglaterra, per 109 vots contra 69, ha declarat que no convenia posar en pràctica aquest pla, que es també mal vist a tots els països industrials.

—La Mancomunitat de Catalunya, prèvia una detinguda inspecció a les comarques envaïdes per la llangosta, crida l'atenció a tots els pobles dels partits de Lleyda i Balaguer, fronterer als partits de Fraga i Tamarit, principalment, als de Almacellas, Alcarraç, Soses, Aitona, Almenar, Alguaire i Rosselló, i tots els particulars que tinguin interessos agrícoles creats en la dita demarcació perquè estiguin a l'aguait i si realment es realitza la temuda invasió, o sigui, que notessin la presència de la dita plaga, donin immediatament compte de la tal aparició a les respectives autoritats i procedixin immediatament a acotar o assenyalar els terrenys envaïts, vigilant escrupulosament el curs de la dita plaga.

Es la primera previsió que ha de tenir-se en l'extinció de tan maleïda plaga, i espera la Mancomunitat de Catalunya que tothom se'n farà un deure de denunciar-la, mentre s'estan planejant els mitjans pràctics per aconseguir una eficàcia absoluta en la seva extinció i en evitar per anys successius la possibilitat d'aquestes invasions en territori català.

Hem de demostrar, amb motiu de la plaga de la llangosta, que som, els catalans, previsors i actius.

INDUSTRIA MARCA CATALANA DEPOSITADA

GRAN CERERIA DE ANTONIO SALA

40 Calle de la Princesa 40
Teléfono 428

BARCELONA

PRIVILEGIADO POR S. M.
2 Grandes premios

BLANQUEO de Ceras en grande escala
FABRICA de Bujías Esteáricas y transparentes

NUEVO SISTEMA AL VAPOR
3 Diplomas de honor

GRAN CERERIA

ESPECIALIDAD en cirios, blandones, chas, candelas y todo lo concerniente al ramo de cerería. elaborado con toda perfección al peso, forma y gusto de cada país en **CERAS PURAS DE ABEJAS** para el CULTO CATOLICO, y con buenas mezclas de varias clases y precios. «Sin humo, olor ni carbón.»

BLANQUEO DE CERAS en gran escala, puras sin mezcla.

CERAS AMARILLAS de todas procedencias. Cerecina, Perafina, Estearina, etc.etc.

FABRICA de BUJIAS Esteáricas y transparentes, blancas y colores de todas clases y varios precios. Cirios, y blandones esteáricos de todas dimensiones.

Casa fundada en 1858. Expediciones a todos los puntos de la Península y Ultramar.
12 MEDALLAS DE 1.ª y 2.ª CLASE

Princesa, 40 ANTONIO SALA Barcelona

Teléfono, 428. A.

Se remiten notas de precios, y catálogos, gratis.

CATALUNYA SOCIAL SURT ELS DISSABTES

Un any. 8 ptes.
Sis mesos 4 »
Cada número . . 15 cèntims.

ANUNCIS A PREUS ECONÓMICS

CONSULTORIO CLÍNICO

DEL

DR. R. JORDÀ MASIP

Tratamiento moderno de las enfermedades génito-urinares y cirugía

Condiciones especiales para trabajadores.

HORAS DE VISITA:
DE 7 A 9, TARDE.

BOQUERIA, 27 pral. 2.ª
Entrada: ALSINA, 3.

INTERESSANTÍSSIMA

per a els senyors Rectors,
propietaris, pagesos, i Sindi-
cats Agraris, es l'obra del

P. CHALBAUD, S. J.

Sindicatos y Cajas Rurales

4.ª edició aumentada

Per demandes dirigir-se a

« ACCIÓN POPULAR »

Baix St. Pere, 1, 3 i 5

BARCELONA

ACABA DE SORTIR

LA QUARTA EDICIÓ NOTABLE-
MENT AUMENTADA DE LA

Sociología Cristiana

DEL

Dr. Josep Llovera, Pbre.

UNICA A ESPANYA, COM A
CLARA, COMPLERTA I CONCISA

SE VEN A LES PRINCIPALS
LLIBRERIES I A

« ACCIÓN POPULAR »

PREU: 7 PESSETES

LEGIA

ETIQUETA DE GARANTIA
LEGIA LIQUIDA
CASAMITJANA
MARCA S. CASAMITJANA
LEGIA LIQUIDA EXTRA
CASAMITJANA
S. CASAMITJANA MESA
FABRICANTE

CONEJO

REHUSAR BOTELLAS MAL TAPADAS

Academia Gots

FUNDADA EN 1879.—C. ARCHS, 7, pral.
(Travesía de plazas Santa Ana y Nueva)

CENTRO DE ENSEÑANZA, ESENCIAL-
MENTE PRÁCTICA, DE COMERCIO

Reforma de letra. Ortografía, Correspondencia comercial, Documentación, Prácticas de escritorio, *Mecanografía*.—Cálculo mercantil y Teneduría de libros por partida doble, aplicados a toda clase de empresas incluso la *Banca y Bolsa*.—El Título de Tenedor de libros, previos exámenes por peritos y profesores mercantiles. *Clases especiales para señoritas*.—Practical of School Languages (Lenguas vivas) por profesores extranjeros y por métodos modernos puramente prácticos.—Taquigrafía.—Geografía comercial. Lenguáfonos.

LLET CONDENSADA

PROVEU-LA

UNA

VEGADA

ES LA

MELLOR

MARCA

“LA LECHERA

SERVICIOS DE LA COMPAÑIA TRASATLÁNTICA

Línea de Cuba Méjico.—Servicio mensual saliendo de Bilbao el 17, de Santander el 19, de Gijón el 20 y de Coruña el 21, para Habana y Veracruz. Salidas de Veracruz el 16 y de Habana el 20 de cada mes, para Coruña, Gijón y Santander.

Línea de Buenos Aires.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 4, de Málaga el 5 y de Cádiz el 7, para Santa Cruz de Tenerife, Montevideo y Buenos Aires; emprendiendo el viaje de regreso desde Buenos Aires el día 2 y de Montevideo el 3.

Línea de New-York, Cuba, Méjico.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 25, de Valencia el 26, de Málaga el 28 y de Cádiz el 30, para New-York, Habana y Veracruz. Regreso de Veracruz el 27 y de la Habana el 30 de cada mes con escala en New-York.

Línea de Venezuela-Colombia.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 10, el 11 de Valencia, el 13 de Málaga, y de Cádiz el 16 de cada mes, para Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico y Habana. Salidas de Colón el 12 para Sabanilla, Curasao, Puerto Cabello, La Guayra, Puerto Rico, Canarias, Cádiz y Barcelona.

Línea de Fernando Póo.—Servicio mensual saliendo de Barcelona el 2, de Valencia el 3, de Alicante el 4, de Cádiz el 7, para Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma y puertos de la costa occidental de Africa. Regreso de Fernando Póo el 2, haciendo las escalas de Canarias y de la Península, indicadas en el viaje de ida.

Regreso de Fernando Póo el 2, haciendo las escalas de Canarias y de la Península, indicadas en el viaje de ida.

Línea Brasil-Plata.—Saliendo de Bilbao, Santander, Gijón, Coruña y Vigo para Río Janeiro, Montevideo y Buenos Aires, emprendiendo el viaje de regreso desde Buenos Aires para Montevideo, Santos, Río Janeiro, Canarias, Vigo, Coruña, Gijón, Santander y Bilbao.

Además de los indicados servicios, la Compañía Trasatlántica tiene establecidos los especiales de los puertos del Mediterráneo a New-York, puertos Cantábrico a New-York y la Línea de Barcelona a Filipinas, cuyas salidas no son fijas y se anunciarán oportunamente en cada viaje.

Estos vapores admiten carga en las condiciones más favorables y pasajeros, a quienes la Compañía da alojamiento muy cómodo y trato esmerado, como ha acreditado en su dilatado servicio. Todos los vapores tienen telegrafía sin hilos. También se admite carga y se expiden pasajes para todos los puertos del mundo, servidos por líneas regulares.

Los vapores de la Compañía Trasatlántica salen de S. Francisco, 17, Barcelona.

FRANQUEO CONCERTADO